УДК 911+725.94

В. Д. ПОПОВ
(Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти)

ОЦІНКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ПРИКЛАДІ РОМЕНСЬКОГО РАЙОНУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Обґрунтовано доцільність формування суспільної думки щодо важливості ефективного використання рекреаційного потенціалу провінціальних районів, акцентувати увагу на можливостях комплексного вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем через формування територіально-рекреаційних комплексів. Територіальний аналіз дозволяє виділити в окремий рекреаційний підрайон північно-східну частину Роменського адміністративного району. Запропонована комплексна програма розвитку туризму як галузі господарства та реальні заходи по створенню рекреаційного комплексу.
К л ю ч о в і с л о в а: Роменський район, рекреаційний потенціал, оцінка, туристсько-рекреаційний комплекс, перспективи використання, комплексна програма розвитку

Туризм на сучасному етапі має стати одним з приоритетних напрямків розвитку національної культури та економіки України як високорентабельна галузь господарства, важливий засіб культурного розвитку громадян, забезпечення зайнятості населення. Беззаперечно, що індустрія туризму - одна з найприбутковіших і поступається лише нафтовій промисловості. Вона є провідною галуззю економіки багатьох країн світу, джерелом надходження значних сум валюти, стимулятором будівництва багатьох об'єктів інфраструктури. У цій сфері іноді зайнята більшість працездатного населення, а кількість спеціальностей, котрі задіяні в інфраструктурі туризму, досягає 70.

Актуальність та соціальна значущість. Туристичній справі в Україні останнім часом приділяється велика увага, створюються сприятливі передумови для якісно нового рівня становлення рекреаційного господарства країни. Передбачається його прискорений розвиток у зв'язку з проведенням Євро-2012. Для цього потрібно три речі: інфраструктура достатньо високої якості (дороги, готелі, туристичні агентства, ресторани тощо), своєчасна та доступна інформація про цікаві екскурсійні об'єкти та професійний менеджмент з боку державних та приватних структур.

Прискорений розвиток туристсько-рекреаційного комплексу має низку переваг перед іншими галузями господарства і мінімальні негативні екологічні наслідки при швидкій окупності капіталовкладень на формування відповідної індустрії послуг, постійне відтворення ресурсів, забезпечення регіональної інфраструктури.

Унікальні природні ландшафти, сприятливий клімат і географічне розташування Роменського району в поєднання з винятково багатою історією створюють прекрасні умови для повноцінного життя, активного відпочинку та розвитку туризму. Саме це зумовлює вибір проблеми дослідження «Оцінка та перспективи використання рекреаційного потенціалу Роменського району Сумської області».

Об'єкт дослідження – рекреаційний потенціал Роменського району Сумської області.

Предмет дослідження – компоненти рекреаційних ресурсів Роменщини та їх оцінка.

Формування цілей статті полягає у формуванні суспільної думки щодо важливості ефективного використання рекреаційного потенціалу провінціальних районів, акцентувати увагу на можливостях комплексного вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем через формування територіально-рекреаційних комплексів.

Відповідно до цілей дослідження поставлено такі задачі:

- обґрунтування напрямків формування Роменського рекреаційного комплексу;
- прогноз перспектив використання рекреаційних ресурсів;
- розробка рекомендацій щодо удосконалення інфраструктури Роменського району.

Комплексне вивчення рекреаційний ресурсів Роменського району проводилося лише на рівні туристичного районування території Сумської області (Корнус А. О., Шевченко Г. Є, Сюткін С. І.). Але це було лише методом виявлення і вивчення неоднорідності території, оскільки є зручним результатом генералізації географічного, атрибутивного і статистичного матеріалу.

Виходячи з показника кількості туристичних ресурсів та рівня розвитку туристичної індустрії, Роменський район (42 об'єкти) відносять до п'ятої категорії з високим наповненням туристичними ресурсами. Але в той же час Роменський район віднесено до Центральної частини Сумщини, що має середній рівень наповненості туристичними ресурсами (за рахунок сусідніх районів – 2,7) [6;36], і таким чином в якійсь мірі занижує його можливості потенціального використання. Ці ж автори заклали основні напрямки подальшого вивчення рекреаційного потенціалу, серед яких і вивчення природно-ресурсного та культурно-історичного потенціалу території для оцінки її придатності для різних видів туризму.

Просторові межі адміністративного району носять в значній мірі об'єктивний природний та історичний характер. Крім того адміністративно-територіальний поділ враховує економічні (господарська підпорядкованість об'єктів інфраструктури) і культурні фактори, засоби зв'язку та шляхи сполучення (радіальні маршрути пасажирського транспорту типу райцентр – інші населені пункти).

Роменський район за територією найбільший у Сумській області. Його площа, що охоплює 1,9 тис. км^2 лише на третину менша Люксембургу.

Викладені вище факти підтвердили думки про актуальність комплексної оцінки рекреаційних ресурсів саме в межах Роменського адміністративного району.

1. Природні рекреаційні ресурси

1.1. Рекреаційна оцінка рельєфу

Поверхня Роменського району являє собою хвилясту рівнину, розчленовану долинами річки. Сули, Ромен, малих річок, а також ярами і балками. Долинно-балочний рельєф району сприяє просторовій диференціації сприйняття пейзажу. Долина р. Сули поділяє район на правобережне і лівобережне плато, висота правобережного плато становить біля хутора Харханівщина 196м., села Ярошівка 187 м. Поверхня даного плато сильно розчленована густою сіткою балок і ярів. Найглибші яри знаходяться в районі села Басівки, де вони сягають глибини 30 м, а вертикальні урвища сягають 20 м, що дозволяє їх розглядати як перспективні місця для розвитку скалолазання. Ширина долини Сули в районі Ромен досягає 5 км. Долина Сули, як і більшості річок асиметрична, правий берег її підвищується над дном долини на 60-70 м, а лівий поступово підвищується висхідними терасовими уступами, досягаючи аналогічних висот лише на відстані 12-14 км від річки [5;11]. Це дозволяє розглядати з однієї точки досить віддалені частини долини у вигляді панорами.

У долині Сули налічується чотири тераси. На фоні пліоценових терас чітко виділяється підняття гори Золотухи, яка утворилася в результаті підняття соляного купола, і таким завдяки іншому геоморфологічно-тектонічному генезису має певну зовнішню своєрідність. Підняття гори Золотухи на північ закінчується крутим схилом до третьої тераси, а на схід різко виділеним виступом (до 10-15 м) підходить до поверхні пліоценових терас. Загальний вигляд рельєфу гори Золотухи та її відносно різкі контури говорять про недавні вертикальні рухи соляного штоку. Кар'єри з видобутку діабазу та гіпсу, що знаходяться в межах Золотухи можна легко перетворити на ландшафтні парки, оскільки вони забезпечують різке збільшення амплітуди висот і утворюють пейзажні компоненти, що зазвичай асоціюються з гірськими місцевостями.

Розчленованість рельєфу забезпечує достатню кількість планів та видових точок , а також дальність обзору.

1.2. Кліматичні передумови для розвитку рекреаційного господарства

Для території Роменщини характерний бореальний клімат середньої частини Руської рівнини з помірною континентальністю. За даними Роменської метеостанції, середньорічна температура повітря складає $6,7^0$С, середня температура січня становить $-7,3^0$С, а липня $+19,3^0$С [5;13]. Найтепліший період року триває з травня по серпень. Саме цей період забезпечує найбільш комфортні температури для перебування на відкритому повітрі («зона комфорту» для більшості людей лежить в межах від $+17^0$ до $+23^0$). Період з температурою понад $+10^0$ становить 157-161 день [2;147]. Досить сильні морози в районі спостерігаються в основному в січні-лютому, але протягом останніх років не мають значної тривалості та яскраво вираженої системності. В окремі роки морози трапляються і в листопаді, але це скоріше виключення, аніж правило. Середньорічна кількість опадів перевищує 545мм [8;18]. Річний хід опадів характеризується одним максимумом у липні і одним мінімумом в лютому. Взимку бувають часті відлиги і опади у вигляді дощу, що не дають можливості триматися сніговому покриву. Це обмежує можливості для лижного туризму, фактично унеможливлюючи його прогнозованість та приуроченість до певного конкретного періоду зими. Зате для осені характерні тривалі та відносно стабільні в часі настання періоди «бабиного літа» і «золотої осені» [5;20], яка триває з кінці вересня до початку першої декади жовтня. Вони можуть бути сміливо зараховані до комфортної або субкомфортної за відповідною класифікацією частини туристичного сезону [9;88]. Для літнього сезону характерні періоди засухи, але вони з точки зору рекреаційної діяльності не мають негативних наслідків.

1.3. Гідрологічна складова рекреаційних ресурсів

Основну річкову мережу Роменщини становить басейн річки Сули з її притоками Ромен і Олава. Річка Сула належить до середніх річок. Долина річки асиметрична з крутим правим і пологим лівим берегами. Русло Сули становить середню ширину від 3 до 20 м, в окремих місцях і більше. Переважаючі глибини до 1,5 м, проте зустрічаються коливання глибиною до 12-15 м. Течія річки повільна з швидкістю від 0,1 до 1,5 м/с [5;21] при середньому показникові падіння в 0,20 м/км [12;4]. Навіть при максимальному зниженні рівня води в річках залишається достатня кількість придатних глибоких водойм або їх частин.

Невелика відстань між вигинами рік забезпечує постійну зміну ракурсів як при просуванні берегом, так і при русі по самому руслу на байдарці чи іншому плавзасобі.

У районі – 466 ставків загальною площею водного дзеркала 1080 га [2;147]. Багато ставків окультурено і використовується для відпочинку. Є ставки, у яких ведеться вирощування риби, тобто створені всі умови для тих, хто захоплюється риболовлею.

До гідрологічних пам'яток природи відносяться джерела мінералізованої питної води з високими смаковими якостями та лікувальними властивостями. Серед них джерела біля сіл Бацмани, Басівки, Артюхівки, Хоминців, Нової Греблі, Рогинець, Малих Бубнів [7;10].

1.4. Біологічні ресурси туризму

Природна степова рослинність збереглася мало. Але ліси займають 19,5 тис. га [2;147], що цілком достатньо для рекреаційних цілей. Лісова флора Роменщини багата різноманітними видами. Головними лісоутворюючими породами є дуб, липа, клен, осика, сосна, береза, вільха [5;26]. Найбільш поширеними являються дубові, кленово-липово-дубові, березові (гаї) ліси, найбільші масиви котрих поблизу сіл Дубини, Рогинець, Великих Бубнів, Басівки, Плавинища, Нової Греблі. Вони мають в залежності від місцевості різний вік, бонітет та густоту деревостою. Переважають достатньо зрілі ліси з різноманітним підліском, серед якого найбільше значення для туристів матиме значне поширення ліщини. Лісом поросли в основному круті праві схили Сули, що в поєднанні із значним перепадом висот надає особливого різноманіття пейзажам, формує варіативність та багатоплановість пейзажу.

Борозенківський, Хмелівський заказники створені з метою охорони і відновлення цінних у господарському, науковому, культурному відношенні рідкісних та зникаючих видів рослин. У цих лісових урочищах ростуть цінні дикорослі лікарські рослини, деякі з них занесені до Червоної книги України. Залучення ботанічних заказників до рекреаційного використання не тільки не знизить їх природоохоронного значення, а навпаки надасть більше можливостей для їх фінансування, забезпечення постійним персоналом.

Відносна екологічна чистота території дозволяє активно використовувати гриби та лісові ягоди. Для туристів можлива як реалізація дарів лісу, так і організація їх збирання як екзотичного заняття для жителів великих міст.

На Роменщині взяті під державну охорону реліктові дуби-велетні. Пів тисячолітній вік мають два дуби біля села Кропивинці висотою в 30 м і з діаметром стовбура в 140 см. Подібні природні об'єкти цікаві не тільки з природних характеристик, як наймогутніший велетень біля села Рогинці з діаметром стовбура в 170 см віком більше 600 років. Охороняються в районі також дуби, що мають меморіально-історичне значення - це чотирьохсотлітній велетень у селі Гаї, що пов'язаний з іменем народного месника – Семена Гаркуші [7;10].

Хоча тваринний світ лісів та заплавних луків і боліт Роменщини достатньо різноманітний (55 видів ссавців), навряд на даному етапі мова може йти про його активне використання для організації полювання.

1.5. Ландшафтна привабливість території

Одним із визначальним факторів при виявленні територій для рекреаційної діяльності є їх естетична цінність. Естетичну оцінку неможливо вивести безпосередньо з внутрішніх властивостей предмету. Особливо складна естетична оцінка природних об'єктів.

При проведенні естетичної оцінки природного комплексу доцільно використовувати такий критерій, як пейзажне різноманіття, що складається з об'єктивно можливих вражень від внутрішньої його структури (внутрішнього пейзажного різноманіття) та зовнішніх зв'язків з іншими природними комплексами (зовнішнього пейзажного різноманіття). Внутрішнє пейзажне різноманіття можна характеризувати через природні ознаки, що визначають фізіономічну специфіку самого природного комплексу. Зовнішнє визначається різноманітністю пейзажів, що розкриваються на сукупність сусідніх природних комплексів. Сильнорозчленовані горбисті правобережні схили контрастують з лісовими та лучно-болотними заплавними ландшафтами, вдало поєднуються з розчленованими підвищеними лесовими рівнинами та давніми прохідними долинами. Це визначає складну структуру урочищ. Пейзажне різноманіття можна характеризувати диференційовано, через горизонтальну різноманітність (частота зміни пейзажів під час проходження маршрутів по території) так і вертикальну (багатоплановість самих пейзажів), що в першу чергу визначається контрастністю середовищ, насамперед великою протяжністю кордонів ліс-луг-вода та їх значною величиною до одиниці площі [1;44].

Природно-заповідний фонд включає понад три десятки заповідних територій та окремих пам'яток загальною площею 3,6 тис. га. Загальнодержавне значення в районі мають гідрологічні заказники Біловодський (1515, 7га), Андріяшівсько-Гудимівський (1509,6га) [4;157]. Ці заказники знаходяться в заплаві річки Сули і майже 40 % складають болота. Панівне положення в цих заказниках належить болотному типу рослинності. Оскільки одна з функцій цих заказників охорона умов гніздування болотних птахів, то можливості рекреаційного використання дуже обмежені, особливо в пік туристичного сезону.

2. Соціально-економічні ресурси

2.1. Археологічні пам'ятки

Скіфські пам'ятки Роменського району об'єднані в Посульську групу. Основна кількість курганів знаходиться північніше Ромен. Найбільші групи розкинулися поблизу сіл Пустовійтівка, Великі Будки, Басівка. Як правило, в кожній такій групі підвищується 1-2 величезні кургани висотою

до 20 м. Ці центральні кургани оточені кількома меншими курганами, але значних розмірів 8-12 м, і великою кількістю маленьких. Перше місце серед курганів Посулля належить скіфському некрополю на високому плато поблизу Пустовійтівки. Тут нараховується близько 250 курганів. Найбільшим з них є «Старша Могила» висотою 21м [7;16].

Розкопку найбільшого кургану було розпочато ще в 1876 році. Можлива реконструкція одного з них у вигляді поперечного перерізу.

Сьогодні археологам відомі сотні пам'яток роменської культури. На території Роменського району знаходяться Басівське, Глинські, Ведмежівське, Шумське, Роменське городища. Вони, як правило, мають вигляд укріплених городищ, розташованих на високих берегах Сули та її приток. Поселення займають переважно миси берегових підвищень, оточених глибокими ярками зі стрімкими ровами та насипними валами з незахищених боків. Висота валів коливається від 2 до 8 м, а глибина ровів в городищах – від 1,5 до 4 м [7;23]. Природні схили часто ескарпувались до 7-12 м у висоту, що додавало неприступності городищам. Одне з городищ легко можна реконструювати, відновивши вигляд поселення сіверян, а саме це плем'я колонізувало Посулля [3;195]. Він не потребує значних коштів на будівництво, оскільки використовуватимуться в основному земляні роботи та обмежена кількість місцевої деревини.

2.2. Історичні місця

До них відносять місця важливих історичних подій або пов'язані з діяльністю чи народженням історично значимих осіб.

Під час Північної війни найзапекліші на Роменщині бої відбулися за фортецю Сміле (тепер село Сміле). Тільки в боях за цей населений пункт шведи втратили більше 200 солдатів. Цілком можливе установлення місця поховання загиблих солдатів, в чому може бути зацікавлена шведська сторона.

Роменський район – батьківщина знакової для України та її долі особистості – Петра Калнишевського. Уродженець села Пустовійтівки – останній кошовий Запорізької Січі П. І. Калнишевський видатний діяч останніх років козацької доби, стратегічні наслідки його роботи по освоєнню теперішнього Причорномор'я привели до перетворення дикого поля на українську етнічну територію. Після ліквідації Запорізької Січі перебував у багаторічному ув'язненні на Соловках (у 1775-1801 роках) [14;167],

У 1762 році Калнишевський подарував церкві у Пустовійтівці Євангеліє в коштовній оправі. На оправу книги було використано більше пуда срібла. Вартість Євангеліє становила 600 крб. Оправа книги складала 50х34 см, а товщина 10 см [14;480]. Оклад оздоблений дорогоцінним камінням. Зараз книга зберігається в краєзнавчому музеї.

У 1773 році на кошти кошового було споруджено дерев'яну Троїцьку церкву. Зараз церкву відновлено. У 1991 році було споруджено в селі Пустовійтівка бронзовий пам'ятник [11;39]. Комплекс завершує музей, недавно відкритий в приміщенні місцевого клубу.

З селами Роменського району пов'язане народження багатьох видатних особистостей: Москалівка – мистецтвознавця та археолога М.О.Макаренка (1877-1938), Новопетрівка - скульптора та кінорежисера І.П.Кавалерідзе (1887-1978), Нова Гребля – геодезиста та картографа І. О. Стрельбицького (1828-1900), Артюхівка – поета-кобзаря І. Д. Запорожченка (1872-1932), Гришине – мовознавця О. О. Потебні (1835-1891), на хуторі Патичиха неподалік Заруддя - фізіолог В. Ю.Чаговець [13;17].

У роменському небі неподалік села Анастасіївка здійснила перший і єдиний в світі серед жінок-пілотів повітряний таран К.І. Зеленко [11;8].

3. Територіальний розподіл рекреаційних ресурсів

В результаті аналізу рекреаційних ресурсів Роменського району можна виділити найбільш перспективний район для розвитку рекреаційного господарства. Це північно-східна частина, а точніше трикутник, що утворюється селами Плавинище-Басівка-Пустовійтівка.

Причини виділення цієї території наступні:

- в цій частині району сконцентровані найцікавіші для туристів історичні місця, пов'язані з життям та діяльністю П.І.Калнишевського;
- вдало поєднуються найзначніші археологічні пам'ятки, серед яких найбільші скупчення скіфських курганів та залишки слов'янських городищ;
- рельєф, наявність різних типів ландшафтів, значна залісненість цієї території, забезпечують найвище пейзажне різноманіття, можливість панорамного огляду;
- рівень антропогенних змін один з найнижчих в районі;
- при достатньо високій збереженості природи на цій території відсутні природоохоронні території, рекреаційне використання яких могло б зашкодити їх головній функції;
- села Пустовійтівка та Плавинище мають найкращу в районі транспортну інфраструктуру та рівень благоустрою;
- в селі Пустовійтівка зразу дві церкви, що мають не тільки архітектурну, а й історичну цінність;
- річка Сула до міста Ромни має достатньо чисту воду і відповідає більшості екологічних стандартів, навіть західноєвропейських.

Цей субрайон відповідає як вузловому положенню з точки зору ключових транспортних магістралей, так задовольняє вимоги методики ізохор [10;87], якщо за центр попиту взяти музейний комплекс с.Пустовійтівки.

Висновки

Дослідження та оцінка рекреаційних ресурсів Роменського району дозволяють говорити про перспективи створення територіально-рекреаційного комплексу, як взаємопов'язаного поєднання рекреаційних закладів та відповідної інфраструктури пізнавально-туристичної групи.

Територіальний аналіз дозволяє виділити в окремий рекреаційний підрайон північно-східну частину Роменського адміністративного району.

Доцільно провести його спеціалізацію на певних напрямках рекреаційної діяльності, при виділенні якої найбільш перспективними виглядають інтегративні варіанти пізнавального історико-культурного регіонального (для жителів різних регіонів будуть цікавими саме особливості культурних надбань, національно значимі події та історичні постаті) туризму та історико-етнографічного міжнародного (для іноземця фактично всі історичні, культурні та етнографічні особливості регіону мають екзотично-етнографічний характер знань про Україну як маловідому державу).

Для цього пропонується комплексна програма розвитку цієї галузі господарства та реальні заходи по створенню рекреаційного комплексу:

1) відтворити на підвищенні в районі села Басівки городище праукраїнського племені сіверян;

2) створити на яружно-балочній системі на південь від Басівки спортивно-туристичний комплекс, що дозволить поєднати пізнавальний туризм з елементами екстриму;

3) реставрувати внутрішню будову одного з курганів Пустовійтівської групи у вигляді поперечного розрізу;

4) організувати станцію для заняттям водним туризмом;

5) залучити до використання як готелі споруди дачного типу на березі Сули, в перспективі побудувати готельний комплекс котеджного типу, обладнати прилягаючий берег як пляж;

6) рекультивувати в ландшафтний парк діабазовий кар'єр в північному крилі гори Золотухи;

7) продовжити роботи по вивченню природи Роменського Посулля як передумови для організації національного парку.

Для реалізації запропонованих заходів необхідно заснувати єдиний координаційний центр розвитку туризму в Роменському районі.

Потрібно завершити внутрішню структурно-територіальну взаємопов'язаність. Насамперед, це повинно полягати в створенні кільцевої автотраси навколо

Ромен, яка б в потрібному порядку з'єднувала туристичні об'єкти з інфраструктурними закладами. Особливе місце повинно посісти будівництво мостів через Сулу (завершення вже розпочатого в самих Ромнах), будівництво між Пустовійтівкою та Загребеллям.

Вирівнювання рівня рекреаційного освоєння окремих територій дозволить використати порівняну незайманість та сучасну відсталість сільської місцевості для створення привабливої для туристів комбінації з архітектурними об'єктами міста.

Для Роменського району рекреаційний комплекс може стати саме елементом в вирішенні таких важливих завдань як забезпечення економічно соціально та екологічно збалансованого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Веденин Ю. А., Филиппович Л. С.* Опыт выявления и картирования пейзажного разнообразия природных комплексов // Географические проблемы организации отдыха и туризма. Выпуск 2. – М., 1975. – С.39-48.
2. Географічна енциклопедія України: В 3-х т. /Редкол.: … О. М. Маринич (Відп. ред.) та ін. – К.: «Українська енциклопедія» ім.. М. П. Бажана, 1989 – 1993. Т. 3: П – Я. – 480 с.
3. *Грушевський М. С.* Історія України-Руси: в 11 т., 12 кн./ Редкол.: П.С.Сохань (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 1991. – Т. 1 – 736с.
4. Заповідні скарби Сумщини. – Під загальною редакцією д.б.н. Т. Л. Андрієнко. – Суми: Джерело, 2001. – 208 с.
5. *Запорожець А. О.* Природні умови та ресурси Роменського району. – Ромни, 2004. – 55с.
6. *Корнус А. О., Шевченко Г. Є, Сюткін С. І.* Туристичні ресурси Сумської області та оптимізація шкільної туристичної роботи. // Педагогічна Сумщина. – 1999. – №2. – С. 34-37.
7. Краю наш Роменський. Краєзнавчий нарис. – Суми: Видавництво «Слобожанщина», 2002. – 104 с.
8. *Леонтьєва Г. Г, Тюленєва В. О.* Географія Сумської області, Суми: Козацький вал, 2000. – 139с.
9. *Мироненко Н. С.* Рекреационная география М.: Изд-во Московского университета, 1981. – 207с.
10. *Преображенский В. С.* Теоретические основы рекреационной географии. М: Наука – 1975. – 216с.
11. Роменщина – батьківщина Петра Калнишевського. Ілюстрований краєзнавчий нарис. – Суми: ВВП «Мрія-1», 2003. – 40с.
12. Стан природного середовища та проблеми його охорони на Сумщині. Книга 2. / Редкол.: К. К. Карпенко (голов. редактор), Б. М. Польський та ін. – Суми, 1997. – 124с.
13. Сумська область: Географічний атлас: Моя мала Батьківщина Відповідальний редактор Т. В. Погурельська – К.: ТОВ Мапа, 2006. – 20 с.
14. Сумщина в історії України: Навчальний посібник. – Суми: Видавництво «МакДен», 2005. – 496с.

УДК 911+725.94

ПОПОВ В. Д.
(Сумской областной институт последипломного педагогического образования)

ОЦЕНКА И ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА НА ПРИМЕРЕ РОМЕНСКОГО РАЙОНА СУМСКОЙ ОБЛАСТИ

Обоснована целесообразность формирования общественного мнения относительно важности эффективного использования рекреационного потенциала провинциальных районов, акцентировать внимание на возможностях комплексного решения социальных, экономических и экологических проблем через формирование территориально-рекреационных комплексов. Территориальный анализ позволяет выделить в отдельный рекреационный подрайон северо-восточную часть Роменского административного района. Предложенная комплексная программа развития туризма как отрасли хозяйства и реальные мероприятия по созданию рекреационного комплекса.

К л ю ч о в и с л о в а: Роменский район, рекреационный потенциал, оценка, туристско-рекреационный комплекс, перспективы использования, комплексная программа развития

УДК 911+725.94

POPOV V. D.
(Sytu Region Institute of Postgraduate Pedagogic Education)

ESTIMATION AND PROSPECTS OF THE RECREATION POTENTIAL USE ON THE EXAMPLE OF THE ROMENSKOGO DISTRICT OF THE SUMSKOY REGION

Expedience of forming of public thought in relation to importance of the effective use of recreation potential of provincial districts is grounded, to accent attention on possibilities of complex decision of social, economic and ecological problems through forming of territorial-recreation complexes. The territorial analysis allows to select north-eastern part of the Romenskogo administrative district in a separate recreation subdistrict. The offered complex program of development of tourism how industries of economy and real measures are on creation of recreation complex.

K e y w o r d s: The Romenskiy district, recreation potential, estimation, tourist -recreation complex, prospects of the use, complex program of development

Надійшла до редколегії 24.03.2009